

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 08- 508 121 96

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
21 september 2023

Remiss av Promemorian - Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2023/800

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har på remiss från kommunstyrelsen fått Promemorian – Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser för yttrande (Ds:2023:17).

Justitiedepartementet har gett en utredare i uppdrag att utreda om det i syfte att öka tryggheten och minska brottsligheten bör införas en möjlighet att begränsa enskilda personers rätt att vistas på vissa platser eller områden i samhället utan att personen har dömts till påföljd för brott.

I promemorian lämnas förslag på en ny reglering om vistelseförbud. Förslaget syftar till att stärka bekämpningen av brott och brottslig verksamhet som utövas av kriminella nätverk i det offentliga rummet. Regleringen föreslås införas i en ny lag om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som ges i Promemorian – Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser för yttrande (Ds:2023:17) men vill samtidigt lyfta risker och möjlighet till skydd för barn/unga vuxna i åldern 15-20 år.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Promemorian – Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 3 oktober 2023.

Ärendet har även remitterats till Skarpnåcks stadsdelsnämnd, Hässelby – Vällingby stadsdelsnämnd, stadsledningskontoret, socialnämnden, idrottsnämnden samt kulturnämnden.

Ärendet

Den 9 maj 2022 beslutade chefen för Justitiedepartementet ge en utredare i uppdrag att biträda departementet med att utreda vissa frågor om vistelseförbud.

I denna promemoria lämnas förslag på en ny reglering om vistelseförbud. Förslaget syftar till att stärka bekämpningen av brott och brottslig verksamhet som utövas av kriminella nätverk i det offentliga rummet. Regleringen föreslås införas i en ny lag om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser.

I promemorian föreslås att det ska införas en ny möjlighet att under vissa förutsättningar förbjuda en person att – inom ett geografiskt avgränsat område – vistas:

- på allmän plats,
- på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem, och
- i fordon på allmän plats.

Överträdelse av förbudet ska straffsanktioneras. Allmän åklagare ska pröva frågor om vistelseförbud. Bestämmelserna om vistelseförbud ska regleras i en ny lag. Lagen ska benämnas lagen om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser. Lagen påverkar inte den rätt som tillkommer den som förfogar över en plats inom området att begränsa tillträdet till denna.

En reglering om vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser är förenlig med grundläggande fri- och rättigheter. Den nya lagen bör utformas på samma sätt som jämförbar lagstiftning i kontaktförbudslagen, lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang och lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek, om det inte finns skäl som talar emot det.

Lagen (1988:688) om kontaktförbud ger möjlighet att förbjuda en person att under vissa omständigheter besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person. Om ett kontaktförbud inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud).

Lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang ger möjlighet att förbjuda en person att få tillträde till och vistas på inhägnad plats huvudsakligen avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation. Den 1 mars 2021 trädde lagen (2021:34) om tillträdesförbud till butik i kraft, som innebär att en person kan förbjudas att få tillträde

till och vistas i butik. Från den 1 juli 2022 ges även bibliotek och badanläggningar möjligheten att begära tillträdesförbud för vissa personer (2021:34).

Promemorians förslag till lagstiftningen tar sikte dels på nätverkens våldsamma uppgörelser, dels på annan brottslighet som skapar otrygghet hos allmänheten. Personer som kan befaras medvetet främja nätverkens brottslighet inom ett visst område föreslås kunna få vistelseförbud där.

Utredningen slår fast att förslaget förvänta leda till ökad trygghet för allmänheten. Tryggheten kan komma att öka även för den person som får vistelseförbud. Vistelseförbud bedöms bidra till att försvåra nyrekryteringen av unga till kriminella nätverk. Förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet i berörda områden förväntas också bli bättre.

Regleringen syftar inte till att förebygga eller förhindra alla brott som kan begås av personer med anknytning till kriminella nätverk, exempelvis brott mot närstående i enskildas hem eller på andra enskilda platser.

Syftet med regleringen är att förebygga och förhindra brottslighet som begås av de kriminella nätverken i det offentliga rummet och öka tryggheten hos allmänheten i lokalsamhället. Utredningen slår fast att redan av den anledningen bör regleringen inte träffa ett geografiskt område i dess helhet. Utredningen visar att det inte heller finns, och vore knappast proportionerligt att införa, möjlighet att säkerställa efterlevnad genom exempelvis husrannsakan för tillträde till enskildas hem inom ett visst område enbart i syfte att kontrollera om ett vistelseförbud följs. Utredningen har kommit fram till att vistelseförbudet i stället bör avse platser, inom ett geografiskt avgränsat område, där den brottslighet som förbudet syftar till att förebygga och förhindra brukar begås.

Behovet av en reglering om vistelseförbud gör sig främst gällande på platser där skjutningar inträffar, drogförsäljning sker, där unga riskerar att ledas in i kriminalitet eller annars utgör tillhåll för kända kriminella. Det handlar i första hand om gator, torg, parkeringsplatser och parker, det vill säga offentliga platser enligt ordningslagen.

Promemorians förslag: Vistelseförbud får meddelas om det med hänsyn till omständigheterna

1. finns en påtaglig risk för att en grupp personer kommer att begå brott eller utöva brottslig verksamhet inom det område där förbudet avses gälla, och

2. kan befaras att den mot vilken förbudet avses gälla medvetet kommer att främja brottet eller den brottsliga verksamheten.

Vistelseförbud får inte avse en person under 15 år.

Promemorians förslag: Vistelseförbud får meddelas endast om brott eller brottslig verksamhet som riskerar att begås inom det område där förbudet avses gälla

1. har bakgrund i eller är ägnat att framkalla en konflikt mellan grupper av personer i vilken det finns risk för att skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne kan komma till användning, eller
2. utövas i organiserad form och är ägnat att skada tryggheten hos allmänheten.

I Promemorian föreslås även följande, ett vistelseförbud ska gälla för en viss tid, högst ett år. Förbudet gäller omedelbart om inte något annat beslutas. Ett vistelseförbud med villkor om elektronisk övervakning får förlängas med högst tre månader i taget. I övrigt får ett vistelseförbud förlängas med högst ett år i taget.

Ett beslut om vistelseförbud ska delges den som förbudet avser. Frågor om vistelseförbud prövas av åklagaren i den ort där förbudet helt eller huvudsakligen avses bli tillämpat eller där den mot vilken förbudet avses gälla har sin hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig. Om personen är misstänkt för brott som har betydelse för förbudsfrågan får frågan prövas även av åklagare som är behörig att väcka åtal för brottet. Den som överträder ett vistelseförbud döms till fängelse i högst ett år. I ringa fall döms till böter.

Frågan om vistelseförbud tas upp på skriftlig anmälan av Polismyndigheten. Polisen ska genast underrätta socialnämnden när en anmälan om vistelseförbud görs avseende någon som inte har fyllt 18 år.

Den nya lagen (och ändringar i befintlig lagstiftning) föreslås träda i kraft den 1 juli 2024, utan några särskilda övergångsbestämmelser.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samverkan med trygghetssamordnare, säkerhetssamordnare samt sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 11 september 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som ges i Promemorian – Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser för yttrande (Ds:2023:17) men vill samtidigt lyfta risker och möjlighet till skydd för barn/unga vuxna i åldern 15-20 år

Förvaltningens uppfattning är att förslaget gällande vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser kan komma att innebära konsekvenser för barn i åldern 15-18 år. Ett förbud kommer att påverka ett barns vardag varför det är angeläget att det underlag som ligger till grund för ett sådant beslut klargör såväl skydd- som riskfaktorer. Det är även angeläget att en tät samverkan mellan polis, åklagare och socialtjänsten sker för barn under 18 men även för unga vuxna upp till 20 år. Ett vistelseförbud kan medföra upptäckt av ett eskalerade socialt nedbrytande beteende hos ungdomar som tidigare är kända hos socialtjänsten av andra skäl än kriminalitet och tidig upptäckt av ungdomar som är inflyttade i stadsdelen från andra kommuner. Det skulle ge ökade förutsättningar att säkerställa kraftfulla insatser från exempelvis socialtjänsten i syfte att förhindra och avbryta rekrytering av unga till kriminella nätverk eller att fler barn och ungdomar begår allvarliga brott.

Det är viktigt att socialtjänsten omgående får information om en ungdom/ung vuxen under 18 år blir tilldömd ett vistelseförbud så att kraftfulla insatser kan sättas in i syfte att skydda barnet från ett eskalerande socialt nedbrytande beteende.

Förvaltningen ser det som positivt att förslaget kan innebära ett ökat skydd för barn och unga vuxna och en ökad trygghet för allmänheten.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Promemorian – Vistelseförbud på allmän plats och vissa andra platser

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-09-04
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2023-09-04